

L'Esquella de la Torratxa

Barcelona, 11 d'Octubre de 1929

ANY LIII - 2624 - 15 cts. - Atrassats, 30

El bust del poeta

Gràcies a l'art magnífic de Borrell Nicolau, serà perpetuada, una vegada més, la noble faç del poeta del poble. Heu-vos-el ací posant, el passat istiu de 1928, al taller de l'escultor.

GRAN TEATRE ESPANYOL

Companyia de voldevil i grans espectacles de

JOSEP SANTPERE

Primers actors i directors, JOSEP SANTPERE i ALEXANDRE NOLLA
Primera actriu, MARIA FORTUNY

Divendres, tarda:

"FANALET", L'HOME DE LA BARRA

Dissabte, tarda:

POBRE FRANCISQUET!
ELS ALLOTJATS

Totes les nits:

LA LLEONA

TEATRE TALIA

Companyia de vodevil i teatre modern

Assumpció Casals

Primer actor i director: JOSEP BRUGUERA. - Primeres actrius: VISITA LOPEZ, DOLORS PLA. - Primer actor còmic: M. GIMENEZ SALES

Avui, divendres, tarda, a les 5:

LA DONA QUE CREMA

Nit, a les 10 1/4, i totes les nits, l'obra moderna i emocionant d'En Lluelles

LES INDECISES

Demà, dissabte, Festa de les Pilars, tarda, a dos quarts de cinc:

TOT PER L'HERENCIA

(estrena), i

LA FLORISTA DE LA RAMBLA

Nit, i Diumenge, tarda i nit, el formidable èxit

LES INDECISES

OLYMPIA

CIRQUE D'HIVER.

Direcció: J. VENTURA GANNAU

Totes les nits, grandioses funcions de Circ Equestre. Matinées extraordinàries dijous, dissabtes, dijumenges i festius

Actualment:

Piletto! Brown et Hart. Les 8 Royal Peking. Barraceta Trio. Paül Gordon. Sentio. Frakson. 18 Arabes. 6 Meteors. 15 Romants

Preus populars

Sensacional!! Aviat:

"KRONE"!! "KRONE"!!

TEATRE NOU

Companyia de drames dirigida per l'eminent primer actor ENRIC BORRÁS
Primera actriu, ENRIQUETA TORRES

Divendres, tarda: No hi ha funció, per donar lloc als assaigs.

Nit, a les deu:

PETER'S BAR
ON ES EL DRAMA?

Dissabte. Festa de la Raça. Tarda:

ESCLAVITUD

Nit:

EL ALCALDE DE ZALAMEA

Diumenge, tarda:

MONTMARTRE

EL ALCALDE DE ZALAMEA

Nit:

ESCLAVITUD

TEATRE GOYA

Joaquim Costa, 58. - Telèfon 13946

GRAN COMPANYIA DE VODEVIL I COMEDIA

ELENA JORDI

Direcció artística: Fontanals

Avui, divendres, nit, l'èxit del dia

LO QUE LA DONA VOL

Dissabte, tarda i nit. Festivitat de Nostra Senyora del Pilar, funció en honor a la Colònia Aragonesa, organitzada pel "Centre Aragonès", prenent-hi part tota la Companyia d'ELENA JORDI. La comèdia en tres actes:

TE HA GUINADO UN OJO

Diumenge, tarda i nit, l'èxit creixent:

LO QUE LA DONA VOL

TEATRE CATALÀ NOVETATS

Avui, nit, i cada nit:

LA FILLA DEL CARMESI

Gran triomf del poeta Josep Maria de Sagarra
Demà, tarda, la divertida comèdia

LA SENYORETA ARITMETICA

Preus populars.

Nit, i Diumenge, tarda i nit:

LA FILLA DEL CARMESI

Es despatxa a Comptaduria

"El qui té Blenorragia (Purgacions) és perquè vol"

Quan esteu cansats de medicar-vos sense trobar millora, o bé no assoliu un complet guariment de vostra Blenorragia en qualsevol de les seves manifestacions (uretritis, prostatitis, cistitis, artritis, gonocòciques, gonorrea crònica, o «gota militar», etc., etc., de l'home, i (vaginitis, metritis, leucorrea, fluxos, etc., etc.), de la dona; exigiu al vostre farmacèutic els acreditats

Catxets Neisserinos

i obtindreu un ràpid i perfecte guariment de la vostra malaltia, discretament i sense molèsties.

De venda: *Barcelona*, SUAÑA, Escudillers, 8; BELTRAN, Junqueres, 11; *Reus*, SOLER, Llovera, 26 i Centres d'específics.

VIES URINÀRIES

Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inútilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

Medicaments del Dr. SOIVRE

Vies urinàries: Blenorragia (purgacions), amb totes les seves manifestacions, uretritis, prostatitis, orquitis, cistitis, gota militar, etc., de l'home, i vulvitis, vaginitis, metritis, uretritis, cistitis, anexitis, fluxos, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els Catxets del Doctor Soivre. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que necessiten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa.

Impureses de la sang: Sifilis (avariosis), eczemes, herpes, úlceres varicoses (llagues de les cames), erupcions escrofuloses, eritemes, acne, urticària, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les Píndoles depuratives del Dr. Soivre, que són la medicació depurativa ideal i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poca nps, totes les úlceres, llagues, grans, floronscos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

Debilitat nerviosa: Impotència (manca de vigor sexual), polucions nocturnes, espermatorrea (pèrdues seminals), cansament mental, pèrdua de la memòria, mal de cap, debilitat muscular, fatiga corporal, tremolors, palpitations, trastorns nerviosos de la dona i totes les manifestacions de la Neurastènia o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les Gragees potencials del Dr. Soivre. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la juvenesa, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a *Oficines Laboratori Sckatarg, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona*, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentrellament, tractament i guariment de les dites malalties.

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a *Oficines Laboratori Sckatarg, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona*, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentrellament, tractament i guariment de les dites malalties.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

LA DIADA DEL LLIBRE

Des de les vuit del matí fins a les dotze de la nit, davant la nostra llibreria, es reuní un nombrós públic que aplaudia els nostres oradors i exhauria els seus llibres.

CRONICA

IGNASI IGLESIES

DRA fa un any que va morir Ignasi Iglésies. Es a dir, que va morir, no. Que se'n va anar. Els autors no moren. Perduren més o menys o s'immortalitzen. Tan sols moren els autors que en vida no són recordats. Els autors que es recorden, viuen més o menys temps. N'hi ha que perduren uns mesos; altres, uns anys; i molt pocs passen a allò que vol dir la immortalitat, o sia que resten amics i guiadors de totes les generacions.

Per a dir-li a un home que és immortal, cal esperar el pas del temps. Sense aquesta espera pacient que dura generacions, no es pot pas jutjar si l'obra d'un home serà immortal, o no.

De vegades, alguna amiga nostra ens ha dit:

—Aquest poeta no morirà mai...

Llavors li hem dit, sorneguerament:

—Creu vostè que d'ací cinquanta anys serà recordat?

—Qui sap! Potser no!

Per la nostra amiga, tant li feia cinquanta anys, que era massa llarg, com tota la vida, que era molt curt...

Nosaltres no podem pas dir, sense caure en els excessos dels criteris meridionals, que Ignasi Iglésies és immortal. Això és un fet que ho han de dir els anys, els segles.

Llull o Shakespeare; Molière o Alighieri, no escrivien pas per a esdevenir immortals. No hi és la carrera ni l'uniforme d'immortal. És el temps, l'admiració de les generacions futures, els que donen immortalitat a una obra i a un home.

Nosaltres, tornem a dir, no sabem si Ignasi Iglésies serà immortal, o no; però sí podem dir que mereix ésser-ho, perquè ha estat un dels homes que ha procurat lligar, unir perfectament l'obra i la vida. No ha estat un farsant dels que, en dirigir-se al poble, s'han posat la carota de les festes majors, i a casa o en la vida íntima han estat tots uns altres. Ignasi Iglésies, en la vida i en l'obra, ha estat sempre ell mateix. I això és un exemple, i un exemple de ésser immortal.

Contra el que la gent diu, jo no crec que Ignasi Iglésies hagi estat un humil. Jo crec que ha estat un orgullós, un ambiciós. Però l'orgull i l'ambició no són pecats, com volen fer creure als senzills, perquè l'orgull i l'ambició són forces motrius que animen l'home a realitzar i completar una tasca, una obra.

I això és ço que féu Ignasi Iglésies. Ell tenia l'orgull d'ésser senzill; ell tenia l'ambició d'arribar a ésser una representació espiritual de la collectivitat. No volia ésser director de pobles, sinó poble; no volia ésser conductor de masses, sinó massa.

I en aquest orgull de la humilitat i en aquesta ambició de la senzillesa, Ignasi Iglésies hi assolí la seva personalitat.

Nosaltres voldriem que us déssiu compte de la importància que té l'exemple de la vida d'Ignasi Iglésies.

Es regidor, autor dramàtic, home d'empenta dins de les lletres catalanes, i no accepta cap honor immerescut; no vol cap situació brillant. Acaba el seu comès i torna a casa, després d'haver realitzat una tasca noble i fecunda. El volen homenatjar, i diu:

—Per què? Perquè he complert amb el meu deure! Què vol dir això? Tothom el compleix el seu deure, i jo no puc acceptar un homenatge semblant!

Aquest és el seu orgull.

Ara ha passat un any de la seva mort. Ara la figura d'Ignasi Iglésies comença a adquirir la patina de la història. Passaran els anys, i els que l'hem conegut podrem dir als nostres fills el seu nom com a exemple d'honradesa. Ja és molt. No és tot. Junt a l'honradesa que la pot tenir qualsevol contribuent de segona mà, Ignasi Iglésies tenia altres condicions espirituals, la de sacrificar la seva vida i la seva obra a la bondat infinita i a l'amor als infants.

Ara el temps és tan precís, que la gent no s'adona en trepitjar un humil, un pobre. Ignasi Iglésies, abans de trepitjar una formiga, hauria estat capaç de desllorigar-se un peu.

Aquest era l'home que aquesta setmana recordem.

FRANCESC MADRID

D'aquella mà encara

Es fa impossible d'esvaïr, el record d'aquella destra de l'Iglésies mort.

Despulla presonera del No-res, jo no sé aquella mà quin do cobrà, que en mirar-la, hom sentia el cor encès ensems d'ira i d'optimisme sa.

Jo no sé què servaren del neguit de la terra, aquell cos estès al llit, nibat de passió, i aquella mà tan bruna, allargassada sobre el pit.

I els infants la besaren...

Llavors, ja la mà del mort fou com un flam vivent. Allò no era un mà de cristià; era un far per al naufrag pensament de tot un poble el seny fit al demà, a un demà gloriós i resplendent.

J. BURGAS

EL NOSTRE ANGEL

El nostre Angel és el dependent de la Llibreria de l'avi López. Es Angel de nom i de fets. Es el nostre Angel de la Guarda: un Angel de la Guarda amb ulleres.

El nostre Angel és un home senzill, cordial, amable, efusiu. I un dels millors dependents de llibreria, un dels més intel·ligents, de Barcelona.

Venent llibres, ha esdevingut un home de llibres. No en té prou en vendre'n: ja en compra. I els llegeix. I es fa una cultura. Una cultura que després posa al servei del comprador recomanant-li obres i autors.

BON.

ANGEL S. ESCÓ

Dependent de la Llibreria Espanyola

El nostre Angel és un dels homes que ha fet vendre més llibres a Barcelona d'uns quants anys ençà. Es digne d'un premi, d'una distinció de la Cambra Oficial del Llibre.

El nostre Angel sap afalagar el gust del comprador, però sap també encarrilar-lo pel bon camí. Recomana llibres, i mai no defrauden les seves recomanacions. Té, a més de la intelligència, l'instint que el salva. Flaira el bon llibre. I el recomana, i el fa vendre. Potser el comprador, en eixir de la llibreria, pensarà:

—Té! Ara aquest dependent m'ha fet quedar el llibre per força. He estat massa tímid.

Però després llegeix el llibre, veu que el nostre Angel no l'ha enganyat i beneix la seva timidesa de comprador que no sap dir que no.

El nostre Angel és — ens atrevim a dir-ho, encara que ell, de natural senzill i humil s'enutgi — un dels millors dependents de llibreria, un dels més atents al moviment editorial, un dels més coneixedors d'autors, d'editors, d'obres.

Si alguna vegada, a la llibreria de l'avi López no hi ha el llibre que el comprador demana, Angel s'apressa a dir: —Sí, senyor. L'anem a cercar. Desseguida el tindrà aquí.

Si el llibre demanat és una beneiteria, Angel no el va a cercar. Diu, amb displicència:

—No el trobarà pas. Crec que s'ha esgotat.

Així la labor del nostre Angel és doblement meritòria. I mereix bé que avui, pel que ha treballat en bé del llibre, el dia del llibre i els altres dies de l'any, li dediquem aquest elogi que creiem merescudíssim. VIRAI.

Cercant el meu Ignasi Iglésies

Aquests dies, el record d'Ignasi Iglésies s'ha fet més viu, més potent en mi. Acabo d'escriure dos mots: *més viu*, d'una manera gairebé inconscient, gairebé instintiva. I és que en el meu món interior, tot es rebella a acceptar la idea que Ignasi Iglésies és mort. La seva veu és viva per mi, i és viu el seu gest amical. Unicament puc sentir la seva mort, perquè la veu i el gest m'arriben pallids i apagats, com d'un món llunyà.

Aquests dies s'ha fet en mi més viu, més potent, el record del mort gloriós: perquè m'han parlat d'ell uns amics, perquè han vingut altres a demanar-me que en parlés jo al poble, perquè m'han mostrat el dibuix que Llimona ha fet com a recordatori, perquè he fullejat el primer volum de les seves obres completes, perquè la meva mare ha anat a dur unes flors a la seva tomba.

Però jo necessitava, per a sentir-me ben al costat del mort gloriós, per a ressuscitar-lo en mi, un xic més de silenci, un xic més de solitud. Hi havia massa gent al meu entorn, massa crits, massa veus. I l'ombra pàlida s'allunyava d'aquesta gent, d'aquests crits, d'aquestes veus trivials.

Jo no trobava el meu Ignasi Iglésies. I això em donava una sensació amarga de deseparar, de buidor.

I no era això degut a què jo hagués d'escriure avui aquest article al número que *L'Esquella de la Torratxa* dedica a la seva memòria. No, no: quan el mort ens és indiferent, quan és un senyor qualsevol, l'article s'escriu amb tota facilitat, i hom surt del compromís sense gaires mals de cap.

Jo no podia fer això tractant-se d'Ignasi Iglésies. A mi m'és dolorós parlar o escriure d'Ignasi Iglésies.

I aquesta tarda, en la meua casa de la muntanya — una casa en la qual no hi ha cap imatge del Sagrat Cor, de la Verge de Montserrat, de Sant Antoni; una casa en la qual sempre hi ha flors davant la imatge d'Ignasi Iglésies; una casa oberta sempre als amics i als pobres —, he sortit a caminar pels camps, pels boscos. Encara que no molt lluny de ciutat, hi ha en aquests camps, en aquests boscos un gran silenci que és un sedant per a tots aquells que tenim, en la nostra vida de ciutat, un nou neguit, una nova inquietud cada dia.

S'hi sent ja — en aquests camps, en aquests boscos — l'ale fred, deliciós, olorós de la tardor: olor de fusta viva i resinosa dels pins; olor d'aigües vives, tines, transparents; olor de fulles seques que comencen a podrir-se amb el fang de les primeres pluges; olor de terra sembrada de nou; olor de pluja; olor de niu abandonat.

L'aire és fi, viu, i porta les ales carregades de sentors. El cel, rentat per les darreres pluges, és tan blau tan bonic, que no sembla natural, que sembla pintat: un cel de Patinir. En aquest cel hi ha, al capaltard, uns grans núvols de color de sofre. S'ouen, de tant en tant,

els trets d'uns caçadors. La veu bèlica no és prou poderosa — sortosament — per a torbar la dolça serenor del paisatge en aquesta tarda d'octubre.

Lluny es veu la torra de Sant Cugat, que amb el sol ponent agafa coloracions de mel. Més lluny, com el dia és molt clar, Barcelona es fon en una ombra blava i malva.

L'aire, a aquesta hora, ja fa olor de fred.

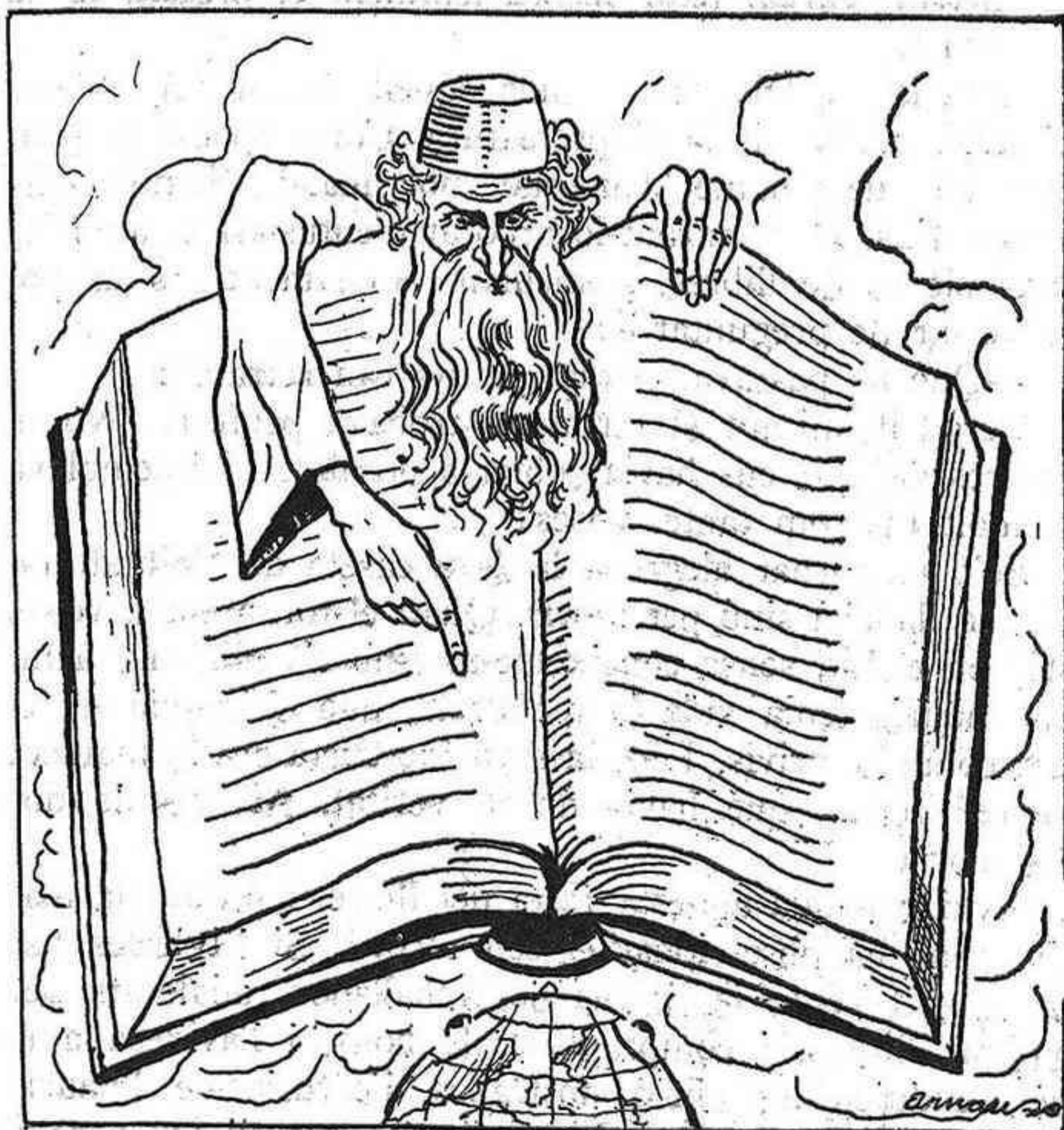
Jo he anat caminant, m'he assegut al peu d'un arbre, he encès una pipa, he tornat a caminar. No he trobat ningú en el meu passeig. Ara ja no queden senyors, ni aficionats a senyor, en aquestes torretes d'aquest recó on passo uns dies de repòs cada estiu. Millor: així el paisatge guanya en prestigi.

Ignasi Iglésies no era, precisament, un poeta bucòlic. Avui, el poeta bucòlic no és possible més que a la manera d'un Jules Renard, que ha estat un dels més intel·ligents intèrprets de la natura.

Ignasi Iglésies no era un poeta bucòlic, però ha estat en aquesta hora i entre aquests arbres i aquest cel de cap vespre, on he trobat el meu Ignasi Iglésies: l'humil, el generós, el fervorós, l'apassionat. El combatut d'una manera sorda i vil per quatre intel·lectuals snobs i raquítics; per quatre intel·lectuals que tenen moltes normes, però poques coses interessants a dir-nos; per quatre intel·lectuals que combaten com certa manera de dones: anònimament i amb la xafarderia, la maledicència i el silenci covard; per quatre intel·lectuals menystinguts amb justícia pel poble. L'Ignasi Iglésies, glorificat després de mort, quan ja no feia nosa i era un honor jugar davant les seves despulles la comèdia del sentiment. L'Ignasi Iglésies injuriat i escarnit en vida i oblidat després del moment apoteòsic del seu traspàs. L'Ignasi Iglésies amic dels infants i dels pobres.

Com ell — a pesar que en el seu cor hi cabia tothom — no era un home de penya, de clan, de capelleta, d'Ateneu, de redacció; com era un solitari — un solitari que es sabia íntimament acompanyat de tot un poble —, ha estat aquí, en aquest reconet de muntanya, lluny de la gent, lluny dels que el combateren i l'oblidaren, on l'he trobat, on l'he vist, on he oït la seva dolça veu *viva* pels camins blaus d'ombra de nit.

LLUIS CAPDEVILA.

El llibre... que el passat dilluns fou amo del món.

Frederic Caballé

La matinada del passat dilluns, dia 7, morí a Barcelona Frederic Caballé.

Frederic Caballé, que mor jove — als trenta sis anys — no mereix més que elogis. Nascut del poble, fou un home humil, senzill, bo, al qual la glòria no havia omplert de fum el cap, com a tants altres artistes.

Fou un gran cantant, un dels més notables barítors d'aquests temps darrers. Fou un empresari com pocs n'hi ha: digne, equitatiu, formal, gens explotador.

Havia estrenat moltes obres, i totes amb èxit: "La Montera", "Los Mosqueteros del Rey", "La Meiga"...

A la seva mare, la seva esposa Empar Saus, als seus fills, als altres familiars, el nostre més sentit condol.

Iglésies i la Festa del Llibre

Ignasi Iglésies, que tota la seva vida treballà per la formació del seu poble, si avui pogués alçar el cap, somriuria satisfet amb aquell aire tan seu de bonhomia. Pocs dies abans de caure vençut per la malaltia, baixà de Vallvidrera, per assistir a la festa del llibre. Fou la nostra darrera conversa.

Estava com enlluernat. L'espectacle de tots els estaments socials abocant-se a les llibreries per sortir-ne amb les mans plenes de llibres, li semblava una cosa meravellosa. Veia que el poble reaccionava contra l'ambient enrarit, en que es viu i que tractava de mantenir la integritat i la independència del seu esperit, formant-se una muralla de llibres. La vitalitat de la nostra gent, una vegada més, s'imposava, comprenent que quan no es pot fer política, pot fer-se una cultura. Millor dit: que quan es té aquesta, és molt difícil, per no dir impossible, desvirtuar o ofegar els ideals autòctons.

L'Iglésies, aquell dia, tenia la cara encesa com si li traspués tot el foc interior. Deia que es sentia fort, ple de salut; explicava projectes d'obres a fer, pensava en publicar llibres. Però, en allargar-nos el retrat que el nostre Antoni López havia publicat aquella diada, juntament amb el d'altres personalitats representatives de les nostres lletres, vàrem tenir inconscientment el presagi de la seva mort.

Aquella faç trista i fadigada, aquell abandó del cos, ens deixaven pressentir la fi prematura. Contemplant-lo, pensàvem: Aquest home, deu estar molt malalt. Sembla desfet per dins. Però mirant-lo arborat d'entusiasme, amb les mans plenes de llibres, gesticulant amplament, no us podíeu estar de preguntar-li:

— Què us passava, el dia que us van retratar?

Però ell, mirant el retrat, el trobava perfecte. No hi veia res del que ens havia sobtat a nosaltres. Li semblava bé, molt bé, com tantes coses!...

Se'n va tornar alegre a la seva caseta de Vallvidrera, d'on no davallà sinó per morir. Quan el tornàrem a veure estès en el llit, sense coneixement, amb els ulls mig aclucats, només tenia vida la mà dreta, que es movia en el buit, com si escrivís. Però la seva faç trista era la mateixa d'aquell retrat, que havia dit la veritat. Al cap de dos dies moria.

Avui, passada aquesta festa del llibre, i durant la mateixa, ens ha obsessionat el seu record. Si l'Iglésies hagués pogut veure la corrua de treballadors adalerats per comprar llibres, i comprant-ne de bons, i l'avidesa amb què s'enduien les obres nostrades, l'entusiasme l'hauria emmalaltit. Ara només, cal recordar ço que ell féu perquè

el seu poble d'humils, arribés a estimar els llibres. Els seus treballadors s'han tornat més complexos, volen saber el per què de les coses. Si l'Iglésies els veïés amb les mans plenes de volums on hi ha les disciplines intel·lectuals més altes, li semblaria ésser com el que veu als fills emancipats, majors d'edat, fets uns homes.

I no cal dir que aquesta és una glòria molt alta.

Ambrosi CARRION.

Fa un any que ets mort

Fa un any que ets mort!

Revisió de la teva obra? Record?

Record. Ja vindrà el dia de parlar amplament del teu Teatre. Serà quan els impacients deixin pas als revisors serens i desapassionats, els únics possibles revisors de les teves obres, i de totes les obres.

Serà aleshores que es podrà fixar definitivament l'empremta de la teva petjada gloriosa.

Record.

Com eres fidel a l'amistat! Amistat ferma: Ignasi Iglésies, això no es paga amb flors, això es paga amb ànima!

Si fos possible que presidissis tu, des d'una aixecada fornícula, el nostre món de lletres! Tu el sabies! En evocar-lo, brandaves el cap. L'enemic rastrer que espia el moment; la ronya de redacció que es manifesta posant incisos als treballs dels altres o estraferent-te el nom; l'amic que et diu, en parlar-te, que ets eminent, i, rera teu, et vergasseja; les penyes infecundes que tenen dents en el cervell i masteguen sempre.

A tu, Ignasi Iglésies, et voltava un halo de llum que era com un bany de purificació. Fa un any que ets lluny de nosaltres, i aquest halo encara roman: llum de probitat artística: llum esperonadora; llum serena; llum de guia i de conhort.

Plens d'aquesta llum et recordem avui, i et recordarem sempre.

Ramon VINYES.

DEL SEU JARDI

El camí de la vida

Deixeu-me caminar de cara al sol,
baix son tàlem immens de llum ardenta;
treieu-me d'aquesta ombra somnolenta
on visc arrecerat, sense consol,
com si el meu esperit estés de dol.

Deixeu-me fer camí, triomfalment,
tot cantant enardit com les cigales...
Per què viure reclòs, si el cor té ales
que frisen per estendre's com el vent?
No estic malalt, amor! No estic cansat
de tant aixecà el vòl!

Jo sóc un gira-sol
que viu enlluernat,
enyorant la llum d'or retornadora
que daura el verd dels camps i el cel arbora.
Mon cor enamorat

daleix per assolir la nova albada,
preludi d'una vida regalada
que mos somnis de glòria m'ha encisat.
No estic malalt, amor! Deixa que canti
les clarors d'un nou dia que s'acosta.
No em facis viure així, en eterna posta,
i alegra't i encoratja-m! No l'espanti
que, anant per la dreuera de la costa,
m'aturi a reparar massa sovint,
mentre vagi ascendint.

IGNASI IGLÉSIES.

Espurnes setmanals

Que Ignasi Iglésies no ha volgut ésser comprès pels que anomenem nostres intellectuals, ens sembla que no és pas una cosa gaire arriscada de dir.

Podrà resultar que hi ha hagut grups de persones o individualitats intellectuals que han apreciat, han comprès allò que Ignasi Iglésies volia dir i volia fer; però el major nombre, aqueixos que resten com si fossin els "amos" de la cultura catalana, ben poc n'han volgut saber del mestre.

Vegi's l'exemple del mateix Ignasi Iglésies: va adquirir la popularitat amb el poble, essent del poble i quan la intel·lectualitat no es nodria de massa títols acadèmics o de massa reconeixements partidistes. Aleshores Iglésies va triomfar, perquè era la veritat i va ésser allò que tothom volia que fos.

Després, la seva vida va decaure; després varen pujar coses que semblaven motllos nous, que trobaven vell, pasat i poc científic l'Ignasi Iglésies.

Com a prova de ço que diem, sols s'ha de posar en evidència les poques i tan poques obres com en els seus darrers temps va estrenar nostre gran dramaturg, i malgrat això, no es pot pas negar que el públic sent l'emoció íntima, la impressió forta de les obres d'ell, que sempre viuran i tindran l'actualitat que suposa l'haver-les escrit qui com ell no sabia fer "trucs" ni sabia engegar "pinnyols", perquè anava de dret al cor ...

Després de mort, es va anunciar una mena de reacció, i el públic va omplir teatres i més teatres on les seves obres es representaven.

Per què, doncs, ara, no és possible recordar-lo?

No estaria bé la creació d'un premi anual, per a ho-

norar els autors que es distingissin en la dramàtica popular com el gran mestre?

A semblança del premi Crexells, en la novella, no ajudaria a què els autors de casa cerquessin amb més fe, amb més empena, els assumptes íntimament populars, com cercava Ignasi Iglésies, en el treball i en la llar les seves obres més formidables?

Si fos possible posar en pràctica aqueixa idea, creiem serviria per mantenir viu el record intens del gran autor que no honorarem mai prou.

Marc BENET.

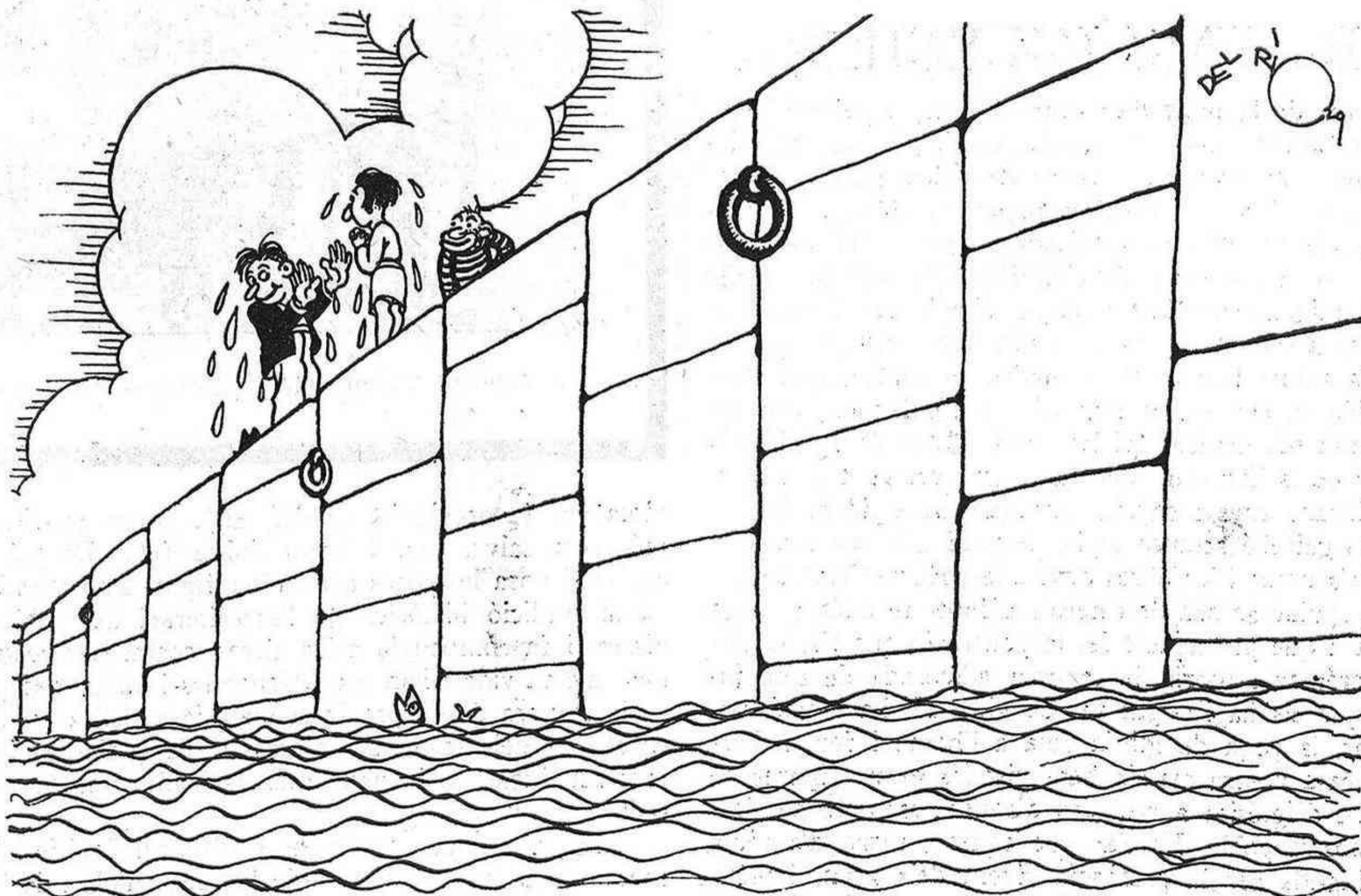
La Diada del Llibre

Tots els llibrers estan conformes en una cosa: en que hom ha venut més aquest any que els anteriors.

La nostra feia goig de debò. Decorada per Salvador Alarma, amb un bon gust extraordinari — com en anys anteriors, hem obtingut el primer premi que atorga la Cambra del Llibre a les llibreries millor ornamentades —, es vengueren els llibres a milers.

Una gentada enorme s'estacionà davant la nostra llibreria durant tot el dia per a oir la paraula càlida i fervorosa d'un grup d'escriptors que lloaren les excel·lències del llibre i la cultura. Aquests escriptors eren Antoni Rovira i Virgili, Angel Samblancat, Lluís Capdevila, Amichatis, Angel Pestaña, Ambrosi Carrión, Ramon Vinyes, Francesc Madrid, Domènec de Bellmunt, Agustí Esclansans. Els seus parlaments eren acollits per aplaudiments entusiastes de la gernació que emplenava la Rambla,

A la nostra llibreria els llibres que més s'han venut han estat els següents: el "Quixot", en català; "Les llàgrimes de Sant Llorenç", "L'auca del senyor Esteve", "Venus i els bàrbars", "Els polítics catalans"

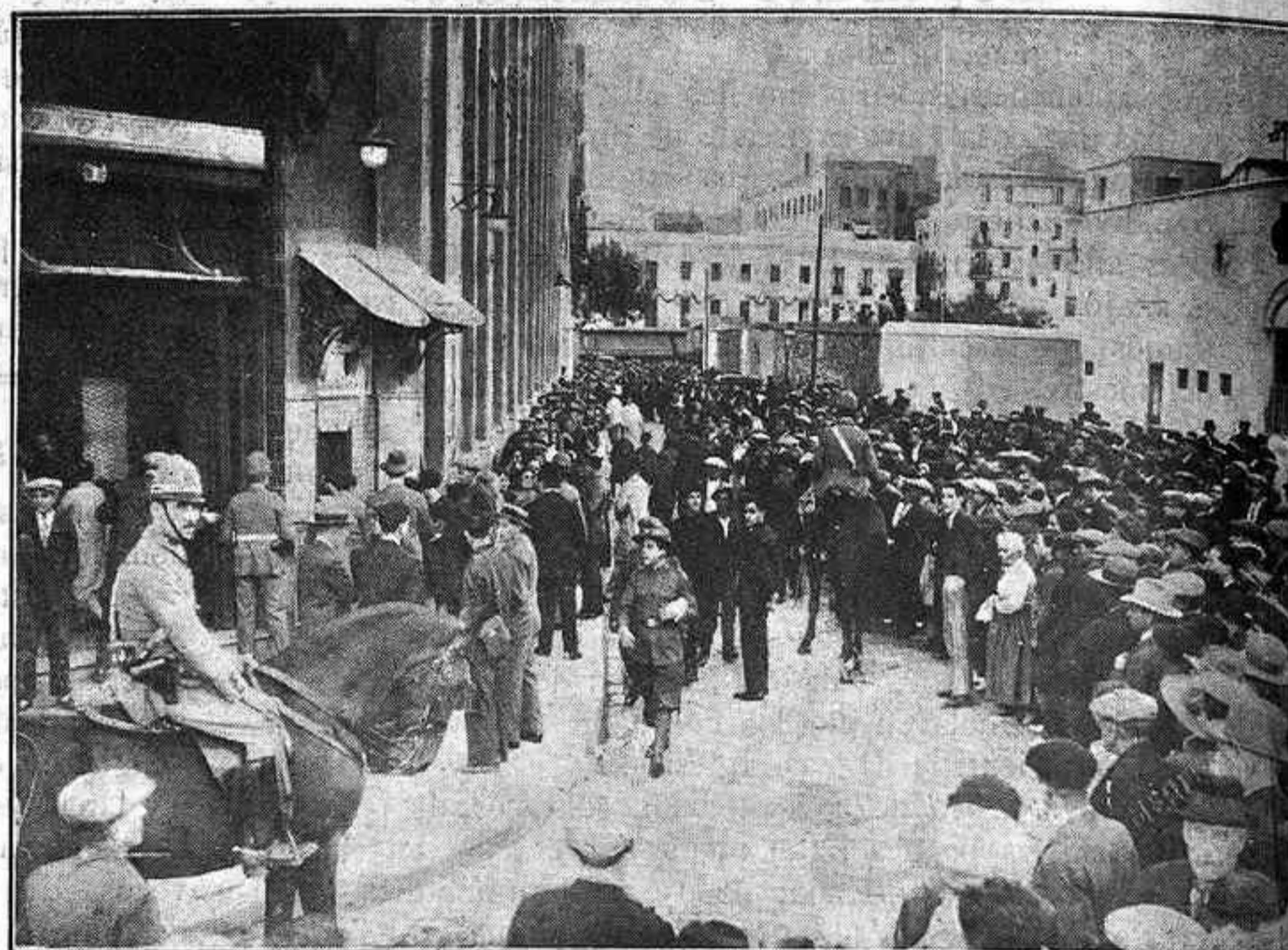

—Gràcies, jove; li dec la vida! Com podria mostrar-li el meu agraïment?

—No segueixi; així em van casar la primera vegada!

Un retrat curiós d'Ignasi Iglésies. — De pocs mesos i en braços de la seva mare.

L'Empresa del teatre Espanyol donà una representació gratuïta d'«El Cor del Poble». Heu-vos aquí la gent fent cua per entrar al teatre.

El teatre Espanyol ple de gom a gom durant la representació d'«El Cor del Poble».

La casa del poeta a Vallvidrera.

IGNASI IGLESIES

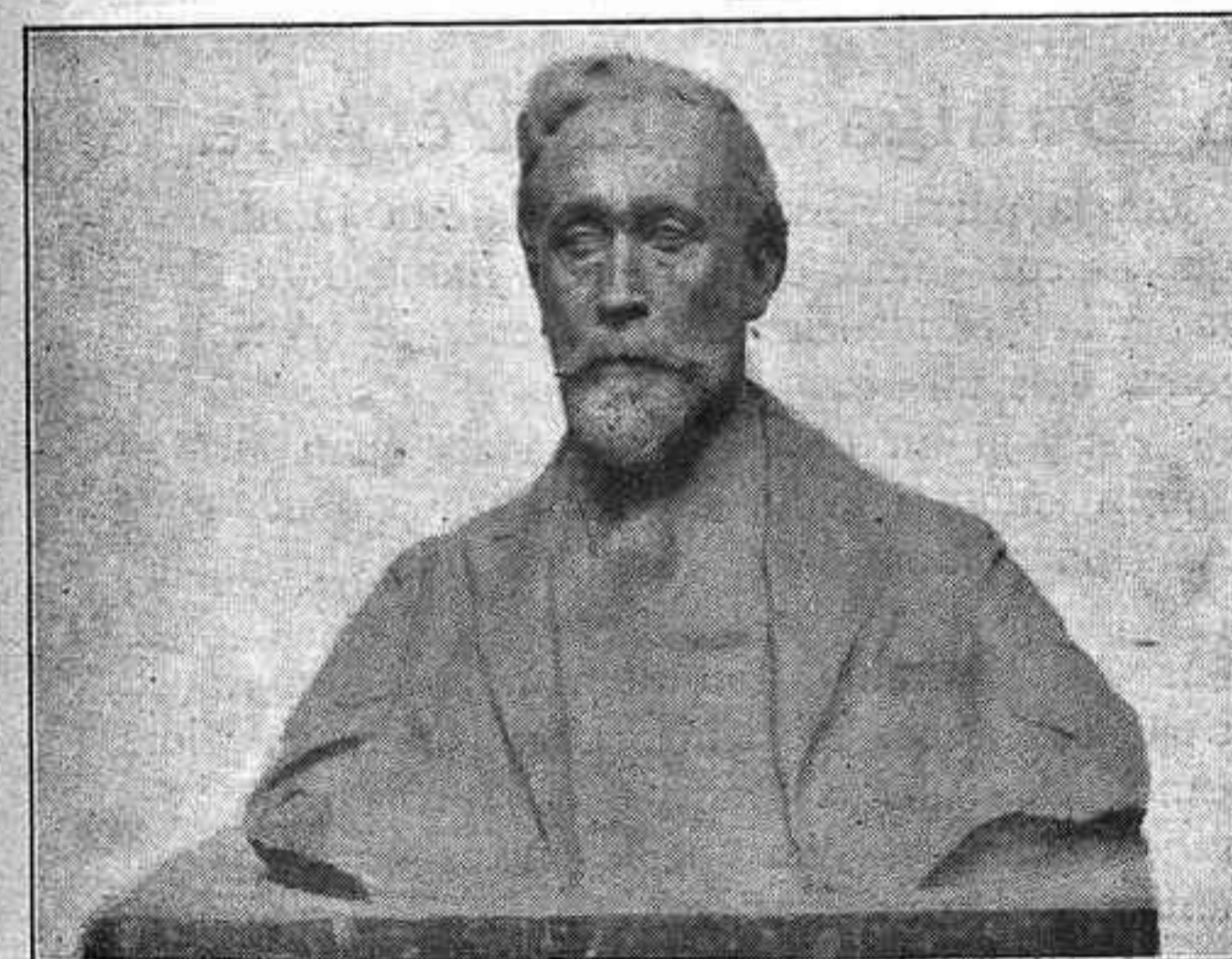
Després de la mort dels grans homes, seguint el fort esclat sentimental que el traspàs suscita, hi ha com un aturament i un esvaïment entorn de l'obra llur. El fenomen tant és d'ací com de l'estranger. Sembla que el públic, que els considerava gloriosos i que els ha sostingut en vida, faci un examen de consciència, posant-hi aquella mena de mig arrepentiment que el simple fet d'examinar els propis actes determina en cada home. Obres que en vida dels autors han atret les multituds amb magnetisme indesviabile, cauen en un mig silenci d'isolament, com en una quarantena crítica. Hi ha grans noms de la història de l'art i de la literatura que han vist prolongar-se aquest silenci durant anys i segles, fins que un accident imprevisit, però gairebé sempre lògic, determina la nova sortida a llum dels noms i les obres arxivades. Hom diria que l'apoteosi popular entorn dels herois difunts té molt de paga munífica, i que per aquest fet la generació que els ha vist néixer, créixer i morir ja es creu alliberada de tota injustícia que els hagi pogut fer en vida. Hi ha també, podríem dir, la paga de glòria feta a l'home i feta a l'artista. A casa nostra mateix hem vist les grans figures de Guimerà i d'Iglésies aureolades d'aquest respecte admiratiu del nostre poble. És clar que aquesta mena d'aureola és mantinguda per la presència vivent dels grans homes. I que, en morir, aquesta aureola s'eixampla i s'encén amb la màxima llum per a vestir-los amb esclats de consagració definitiva. Passen els anys, passen les promocions, i dels grans noms, apagada i esvaïda de mica en mica l'au-

La cambra de treball d'Ignasi Iglésies a la seva casa de Vallvidrera.

rèola que la presència corpòria dels autors suscitava, només se'n salva, nua i crua, l'obra feta. Després ve la crítica, i posa les coses a lloc. La figura consagrada entra en la tradició històrica de l'art literari del poble on ha viscut, i fa companyia a les altres, costat per costat. Homes que en vida s'han cregut enemics i àdhuc antagonistes en la manera d'interpretar la matèria artística, veiem com en el curs dels segles són situats al llarg d'un mateix corrent renaixentista i àdhuc mesurats amb una mateixa rasadora.

Ara fa un any de la mort d'Ignasi Iglésies. Es viu encara en tothom el record de l'home, i l'obra de l'escriptor participa d'ell. Com Guimerà, Iglésies ha entrat en el camí dels immortals. Però damunt l'obra d'ambdós, una crítica objectiva no podrà prescindir encara, i això durant molts anys, del record i l'aureola de l'home. Maragall, per

El bust d'Ignasi Iglésies.

exemple, visqué respectat i admirat; però la seva obra no influí ni penetrà tan a fons en el poble com l'obra d'un Guimerà o d'un Iglésies. I això fou motiu perquè en vida ja se'l fes objecte de crítiques, la majoria de vegades errònies, com si l'home de carn no sostingués ja l'obra tot just feta. El poble acceptarà, de Maragall, allò que pot entendre'n; i passarà de llarg o deixarà al marge aquell costat de la seva obra que per a nosaltres, intellectuals, és la part més salvable de la seva obra i la que pot suscitar més camins al nostre art literari futur. En Guimerà i en Iglésies, en canvi, el poble farà seu l'home i l'obra, embolcallats amb la aureola d'estima popular, sense enfonsar en l'obra l'escalpel de la crítica severa. Això vol dir, doncs, que per a judicar l'obra completa d'Ignasi Iglésies, un any passat després de la seva mort, no representa res. I que el temps haurà d'anar caient lentament damunt del

seu record d'home corpori perquè, finalment, arribi l'hora de parlar d'ell amb una crítica objectivíssima. Qui, avui, per exemple, acceptaria l'obra d'Iglésies com un model d'atr viment, com un nucli de creació trencadora de motllos, com un gest de rebellió suscitador d'energies noves? Avui, el teatre d'Ignasi Iglésies, és perfectament acceptat i entès per tothom. I, no obstant, quan Iglésies alçava el seu crit i la seva bandera d'escriptor jove, la seva veu i el seu gest eren d'un avantguardisme furibund, que esverava la gent del seu temps i li arrencava la protesta i l'insult. Ignasi Iglésies, que fonamentalment fou, tota la vida, un home bo, en el qual el flameig passional derivava sempre vers un punt d'eixida controlat pel sentiment, i que pensà, sentí i escriví sempre "ex abundantia cordis", fent del dolor propi un reflex i una confirmació del dolor popular, fou, com a bon renovador, una mica la cosa i la víctima del seu temps i del seu poble. No tenia una tradició al davant, i, per tant, es veié forçat a obrir-se pas apartant els arços amb les mans nues i sense poder guaitar enrera. L'aureola gloriosa que embolcallà i embolcalla encara el seu nom fou guanyada a pols i deixant trossos de vida i de cor pel camí. Home de sentiment més que no pas de pensament, intuïtiu més que no pas intel·lectual, creà un teatre a l'hora que calia, i es feu seu el públic pel costat més inèdit, i potser més humanament nostrat, de la gent del seu temps. És evident que la corda popular que l'Iglésies polsà delicadament, és una corda fonamentalment nostra, que no passa ni mor, car és consubstancial amb el nostre poble, i àdhuc, mirant-ho a fons, amb tots els pobles del món. Iglésies fiblà, amb el seu senti-

ment ingenu i pur, el nervi sofridor que anima les multituds eternes. La crítica, anys a venir, avui mateix si vol, discutirà, posant-la al microscopi, l'obra d'Ignasi Iglésies. Passen els públics, els literats es renoven, muda el gust i la moda canvia; però les vèrtebres de l'obra que el judici popular ha fet seva no cauen ni es dispersen. Quan la crítica hagi dit la darrera paraula, les multituds més humils, amb un gest de bondat agraïda, formaran novament l'aureola entorn del nom de l'home que sabé interpretar-les amb bondat i amb humilitat. I això tindrà lloc a cada nou aniversari. La crítica, possiblement, tindrà raó. Però el poble, a sa manera, també en tindrà. Nosaltres, d'ambdues formes de judici, no sabríem pas quina triar com a millor...

A. ESCLASANS.

Record

El poble que pensa, treballa i lluita, aquest poble obrer que veu reflectida la seva vida humil, plena de noblesa i bondat, en l'obra magnífica d'Ignasi Iglésies, avui, en acomplir-se el primer aniversari de la mort d'aquest plorat escriptor, guardarà uns moments de silenci.

Ignasi Iglésies, que era bo, estimarà aquest record.

L'obrer no pot anar al cementiri ni comprar unes flors. Això ho pot fer el ric, l'hisendat, el rendista... Per bé que tampoc ho fa. Per aquesta mena d'homes, el geni d'Ignasi Iglésies era un geni relatiu. Escrivia bé, sí. Era un escriptor com qualsevol altre, per ells.

Nosaltres que l'hem estimat l'Ignasi Iglésies, que sabem fins on arriba el valor de la seva obra brillant, enaltidora; nosaltres que en cada frase hem sabut trobar l'expressió justa de l'oprimit, del vençut per la força i el poder de la riquesa, sentim i sentirem sempre una gran veneració per la figura d'aquest apòstol de la humilitat, d'aquest home que a més de tenir un gran talent, tenia un cor més gran encara.

La mort fa un any que, traïdorament, va arrabassar-nos-el.

Erem allavors, i ho seguim essent, pobres.

Som obrers i no podem comprar unes flors ni fer acte de presència al cementiri. Li ofrenarem uns moments de silenci: els precisos per què els nostres llavis teixixin una corona de records amb la qual exalçar l'obra magna d'aquest pare espiritual d'un poble que pensa, treballa i lluita...

Agustí COLLADO.

Ignasi Iglésies ens conta una anècdota

Pocs dies abans d'allitar-se per a morir, conversàvem amb el poeta, al mig de la Rambla de les Flors.

Amb el to càlid que era en ell peculiar, planyia's l'illustre Iglésies de l'exagerada afecció que el jovent català demostrava sentir pels deports, i de la bestial adoració de la força que cada vegada ens allunya més el seny de tota manifestació de caràcter espiritual, ja sia política, literària o artística.

—Ben sincerament us confesso que vaig perdre la fe en els nostres joves — ens digué, condolgut —. I per Barcelona?... Doncs va dir "que no sabia qui era, aqueix

punt, us vaig a explicar un cas que va passar l'altra nit a Vallvidrera, on ja sabeu que estiujo des de fa alguns anys.

L'altra nit, doncs, a Vallvidrera, en una reunió de joves de la colònia, tots senyorets distingits, de bona família, es va llegir en alta veu l'admirable article d'En Ruyra demanant socors per als pagesos sinistrats de Les Gabarres.

Finida la lectura, va preguntar un de la colla:

—Qui ho firma, això tan bonic?

—Joaquim Ruyra — respongué el que acabava de llegir.

I sabeu què replicà, aquell senyoret, català lluit, fill de Barcelona?... Doncs va dir que no sabia qui era, aqueix tal Ruyra, però que un senyor que escrigui així, és un beneit, de no dedicar-se a la literatura."

I el poeta del poble afegia, amb una espurna d'emoció als ulls:

—Creieu que l'única cosa que encara m'eixampla el cor a l'esperança és la ferma convicció que les dones "aguanten". Les nostres dones, les noies, sobretot, les jovenetes d'avui, són a proporció més intel·ligents, més valentes que els homes; i si la dona es manté així, potser sí que els infants que pugem ara seran d'un altre tarannà i d'un altre tremp...

—Així sia! — responguérem donant-li una estreta de mà, la darrera, que encara ens crema dins la mà nostra.

FRA NOI.

En Buhigas a la Pèrgola

Sopar sota la parra. Gent jove, d'aquesta ja dubtosa joventut que es consumeix encara en la flama d'un ideal. En Buhigas a la presidència, amb un enèrgic frenesí en la fosca conca dels ulls.

No heu vist mai un escamot de xavals quan en fan una, que miren amunt i avall, a llevant i a ponent, si veu ei gura? A estones l'homenatge semblava una entremaliadura.

Eren dos-cents-quaranta. I tothom duia el seu tiquet. Cap autoritat. Els amics d'oficina. Una panera de flors de les mecanògrafes: per la gràcia de la forma i per l'esplendidesa de l'esplet, es veia que les mans no hi havien treballat tant com el cor.

Al costat d'En Buhigas, un senyor amic del Ministre d'Hisenda. Després En Coromines per l'Ateneu, En Cardunets per l'Artístic, En Roviralta pels Rotaris, en Francés pels crítics d'art. I una escampada de taules, raïms d'homes sota la parra. Només dues dones.

On eren les noies maques de Barcelona, aquella nit?

Buhigas, les dones de Barcelona us deuen més d'una mirada i més d'un somris.

Paraules d'En Roviralta i d'En Buhigas. Les paraules, el vent se les endú. Després, a sota el sortidor gran, entre la remor infernal de les màquines, En Buhigas ens inicià en les meravelles del Faust.

Allò sí que només evoca idees i imatges modernes. Neptú s'hi veuria perdut en aquell desori d'aigües, que baixen i tornen a pujar, com si treballessin a jornal.

AQUEST NUMERO

HA ESTAT REVISAT

PER LA CENSURA GOVERNATIVA

TALIA

L'obra.—Enric Lluelles és un dels nostres autors joves que més possibilitats ofereixen per a la creació d'un teatre que no sigui aquesta cosa pobre i llastimosa que avui hom confon amb el teatre. Hi ha en aquest autor un noble afany de superació digne de totes les lloances. No fa com tants altres autors, com la majoria, que s'aferrin a un tipus d'obra, a un patró, i l'exploten fins la sacietat. Lluelles se'ns presenta a cada obra nova amb una nova inquietud. Per ell el teatre no és un camí llis i planer per on deixar-se anar. Per ell el teatre és una carrera d'obstacles a vèncer. Cal consignar una cosa: que ell segueix aquesta carrera en sentit ascendent.

"Les indecises" és una comèdia interessant, viva, intel·ligent, dialogada amb pulcritud i elegància, construïda d'una manera honrada i honesta. No és un diàleg de teatre, de teatre tal com algú l'entén, es a dir: de cartó. No; és un diàleg viu—viu sense deixar d'ésser literari, o precisament per això—en el qual els personatges diuen coses: coses que interessin, que apasionen.

En aquesta comèdia Lluelles afronta un problema importantíssim i greu. L'afronta amb valentia i el resol amb dignitat, cosa gens fàcil. Per això el públic—certa part de públic—semolà decebuda. Unes quantes frases de "galeria", un xic de pirotècnia, uns quants "latiguillos", li haurien plagut més. Lluelles—home de teatre que pot usar aquests recursos amb facilitat—ha fet bé de menysprear-los. Cal que els autors lluitin per quelcom més que per una bona entrada o per la vanitat de l'ovació d'un públic ignar. Cal que lluitin per a fer del nostre, un teatre fi, intel·ligent, humà.

La interpretació.—La interpretació de "Les indecises", donat el to de l'obra, es difícilíssima. Tant com amb la veu, tant com amb la paraula, les coses s'han de dir, en aquesta comèdia, més que en les altres, amb el silenci, amb l'expressió del rostre. Els actors de Talia, però, venceren totes les dificultats i s'hi lluien de debó.

Molt bé, molt expressiu, donant una idea justa i precisa del difícil personatge, Assumpció Casals, actriu que sap vestir, que sap riure i que sap plorar. Josep Bruguera féu l'obra amb un desembaràs, ple de distinció, raríssim en els nostres actors, que sempre—la majoria—quan s'han de vestir de senyor, semblen encongits. Giménez Sales és un actor intel·ligent i sensible. Ha fet riure molt el públic, que l'ha classificat com un dels millors actors còmics de la nostra escena. En "Les indecises" es féu aplaudir merescudament en un personatge de to dramàtic. Un detall: em sembla que a aquest personatge li aniria més bé si el caracteritzés amb una perruca un xic calba, per a evitar que se li esbullin els cabells en els moments d'intensitat de l'obra i donin a la seva figura un to lleugerament grotesc de desproporció. Molt bé la senyora Pla, com sempre, car és aquesta una de les actrius que mai no he vist descomposta. Molt bé, molt identificat amb el tipus, el senyor Cabré. Lo mateix pot dir-se, en un pla inferior perquè el personatge no donava per a més, dels senyors Teixidó i Sunyé.

La presentació.—Molt bé en el primer acte. No tant en el segon i tercer. Es que el senyor Muela no sap pintar més que salons de societat recreativa en diumenge a la tarda? Cal evitar que les portes facin soroll de paper en tancar. I cal evitar que el paper estigui desenganxat de la fusta.

Els crítics.—M'he proposat, a cada estrena, comentar el comentari dels crítics. Em crec amb el mateix dret que ells en criticar l'obra. A més a més, de mi mai no se'n podran venjar: jo no penso escriure comèdies.

El d'"El Diluvió" no signa la crítica. Suposo, però, que és del senyor Guardiola Cardellach. Crítica justa, desapassionada, intel·ligent i comprensiva.—Francesc Madrid, a "La Noche", tracta amb respecte l'obra i l'autor, sobretot l'autor. Té un oblit, que jo crec llastimós: el de la companyia. Cal ocupar-se sempre del treball dels actors, per a lloar-lo o per a dir-ne els defectes. Del contrari, la veu del crític perd eficàcia.—El senyor Bernat i Duran, d'"El Noticiero", escriu unes crítiques molt llargues. Poques vegades, però, diu res interessant. Diu,

en canvi, un seguit de llocs comuns, de vulgaritats i extravagàncies. El Sr. Bernat i Duran acostuma a tractar les obres — i el que és pitjor: els autors — amb una manca absoluta de respecte. A vegades, com les seves suposicions són sempre gratuïtes, el to i l'actitud del senyor Bernat i Duran arriba a ésser insultant com quan diu de Lluelles que "su lente no se aparta del examen de la región inferior del cuerpo de la mujer". El senyor Bernat i Duran, malgrat la llargada de les seves crítiques i de citar, sovint, per a tractar qualsevol beneiteria de Muñoz Seca — Plaute, Bacon, Pascal, Pericles, Shakespeare, Hernan Cortés, Torquemada, Josefina Baker, Rabelais, Santa Teresa de Jesús, el senyor Foronda, etc., etc. — m'ha fet sempre l'efecte d'un home indocte, pedant, i de percepció obscura. M'ha fet l'efecte que vol saber de tot. Però m'ha fet l'efecte també que no sap de res: ni de criticar una obra. Per a criticar l'obra d'altri, cal abstenir-se; una cosa tan superficial i mediocre com "Quan el cor parla". — D'agrahir i estimar el to respectuós i comprensiu, no sempre encertat, de Domènec Guansé en "La Publicitat". — Molt bé "P." de "La Nau".

El públic. — Aplaudint amb respecte sempre, perquè hagué esment que no es tractava d'una obra vulgar. I aplaudint amb entusiasme mantes vegades.

NUEVO

Amb el nou drama "Peter's Bar", Ramon Vinyes acusa més fermament la seva personalitat de poeta dramàtic. Això és, al meu entendre, un mèrit gran. Saber-se cercar, saber-se trobar, saber-se crear una personalitat, són coses difícils. Sobretot avui que hom viu de fer el que ha vist fer a d'altres, que hom segueix el camí dels altres. Per això el nostre teatre ha caigut en el pitjor dels pecats: en el pecat de mesquinesa i de monotonia. Tot és petit, tot és gris, tot és igual.

Ramon Vinyes vol fer el seu teatre i no vol el dels altres. Es un desig que hem d'agrahir tots els que veritablement estimem el teatre. Aquest desig, aquest noble afany d'independència i de renovació, dona a l'obra de Ramon Vinyes un to d'aorandament, de neguit, d'inquietud, que contrasta amb la fredor i la grisor de la majoria dels nostres autors. El teatre de Ramon Vinyes té un alè de lluita per aconseguir la bellesa, per afermar la personalitat. Així, almenys, m'ha semblat observar-ho en "Qui no és amb mi" i ara amb "Peter's Bar".

"Peter's Bar" és un drama intens, d'una intensitat menys artificiosa, més vital, que la que — com exemple — imprimeix Millàs Raurell a les seves obres. La trajectòria de "Peter's Bar" és plena de corbes i zigzagues. La vida tampoc no és una línia recta.

Ramon Vinyes fa parlar als seus personatges un llenguatge abrandat, pompós — podria dir: barroc —, ric en imatges. Diu les coses més crues d'una manera bella, i sap embolcallar l'aspror del drama amb un alè líric.

"Peter's Bar" és una obra interessant i digna. No se n'estrenen — llastimosament — cada dia.

La interpretació. — La interpretació molt justa i estimable per part de cada actor. Enriqueta Torres obtingué un gran triomf. Es una actriu molt femenina — potser, amb Josefina Tàpias, la més femenina de les nostres actrius —, molt sensible i que sap dibuixar amb facilitat i naturalitat el to del personatge. Carme Jarque creà un tipus amb una finor i una certesa meravelloses. Carme Jarque, d'una manera senzillíssima, com aquell que no fa res, ens donà la idea d'una gran actriu, de la gran actriu que ha estat sempre. Enric Lluelles és un dels nostres actors més intel·ligents, més comprensius. Féu un tipus detalladíssim i magnífic. Ramon Tor és l'actor de sempre: l'actor personal, segur, intèrpret fidel i artista. D'Enric Borràs cal dir-ne el de sempre: que tingué moments genials, d'una intensitat, d'una força tràgica inimitable. Molt bé els senyors Montero, Villagómez, Comelles i Guitart. Molt bé tots i cada un en si. Però l'obra em féu l'efecte que duia una marxa un xic ralentida. Caldria donar més vigor, més rapidesa als conjunts.

La presentació. — Molt bé, però molt bé. Angel Fernández és un gran escenògraf, un escenògraf que també cerca, amb inquietud, nous camins. La decoració que ha pintat, esplèndidament entonada i construïda. Sobre aquest fons de decoració destacaven, sense fallar una nota en la simfonia de colors, els vestits dels personatges.

Cal agrahir a l'empresa aquesta cura en servir les obres amb dignitat.

El públic. — Un xic desorientat durant la primera mitat del primer acte. Llastimosament, no està encara avesat a un

teatre de to semblant. Després, però, reaccionà i aplaudí amb entusiasme, imposant els seus aplaudiments a les protestes d'un petit sector que exigeix a Ramon Vinyes el que no exigeix — i tindria motiu de fer-ho — a altres autors. Durant la representació, el públic, certa part de públic, tossia d'una manera incorrecta i exagerada. Cal evitar aquesta tos. Cal pensar que l'haver pagat l'entrada al teatre no dona dret a ésser groller. I tossir a plena boca és grolleria.

Els crítics. — Just, fidel a la veritat, S. d'"El Diluvio". I molt respectuós, tal com s'ha d'ésser amb una obra de la valor de "Peter's Bar". — El Sr. D. M. a "El Día Gráfico" diu que "marineros, gente del hampa, hablan como si fueran académicos y se producen en la misma forma". Això és una cosa absurda, un disbarat. Es veu que el senyor D. M. no ha tractat mai cap acadèmic. Diu el senyor D. M. a més més: "La escena servida con dignidad". I no n'hi ha prou. No estem acostumats a veure en els nostres escenaris les obres tan ben presentades perquè mereixin un comentari pobre com aquest. — Emili Tintorer, a "Las Noticias", fa una crítica un xic confusa. Però en molts moments veu bé l'obra. I reconeix que si les escenes i el diàleg tenen cruces, no tenen grolleries. — I, altra vegada, el senyor Bernat i Duran d'"El Noticiero". Aquest senyor — que poques vegades sap el que es diu —, assegura que "Peter's Bar" "es un drama cuya manera corresponde al llamado teatro materialista de Zola". En aquesta afirmació hi ha diverses bajanades. El drama de Vinyes té, tot ell, un aire líric, poemàtic, completament oposat a la "manera" de Zola. No sé què vol dir teatre materialista, encara que, en parlar de Zola, suposo que alludeix l'escola naturalista del mestre que tant de bé féu a la novella. A la novella i no al teatre, car, en Zola l'autor dramàtic té escassa importància. Com si aquesta comparança fos poc, el senyor Bernat i Duran pretén agermanar dues obres tan oposades en estil i en ideologia: com "L'assommoir", de Zola, i "Els baixos fons", de Gorki. Diu, després, el crític d'"El Noticiero": "En "Peter's Bar" el bajo instinto campea a sus anchas i con escándalo. ...Una hija sin pudores, que no siente respetos por su progenitor y que le confiesa pecados que causan aversión espantosa". — No sabem de quins pecats parla, no hem vist tal. O és que el senyor Bernat no entén el que oïx? O és que això no ho ha escrit el senyor Bernat i Duran? O és que ho ha escrit una hija de Maria? — "...Se impone la severidad más rigurosa, para evitar de una vez lo que podría ser a la postre epidemia repugnante para nuestro teatro... Cultivando temas del linaje del de "Peter's Bar", en la forma áspera, cruda, desnuda con que los vemos en nuestro escenario catalán, se corre el riesgo de que lo que conmueva al auditorio no sea precisamente la elocuencia de los hechos, sino la procacidad de los autores". Un temperament tan púdic com el del senyor Bernat i Duran és una cosa francament còmica. Doncs, què volia? Que Vinyes escrivís una obra tan insubstantial com "Quan el cor parla" — altra vegada! — que sembla una còpia dolenta de les comèdies del senyor Linares Rivas?

No vui acabar sense deixar en clar altre punt de vista — de poca vista — del senyor Bernat i Duran. És el següent: ve a suposar aquest crític que aquesta obra de Vinyes està influenciada per l'obra "Maya" de Simo Gantillon, "...cuya influencia queda acusada en "Peter's Bar", entre otras notas, por el atavismo..." En "Maya", que jo sàpiga, no es tracta, ni d'esquiflentes, aquest tema de l'atavisme. Segurament el senyor Bernat i Duran no ha llegit "Maya" — ja coneix bé el francès el senyor Bernat i Duran? —, i en parla perquè n'ha oït parlar. — El senyor Francesc Madrid, a "La Noche", em sembla més just, més assabentat, més intel·ligent, més comprensiu. — Elogis mereix Ambrosi Carrion en "La Nau" per les seves paraules sobre el ridícul problema de la moral al teatre, resolt ja fa molts anys a casa nostra per Emili Tintorer.

NOVEDADES

S'ha estrenat "La filla del Carmesí", de J. M. de Sagarra. Com aquesta crònica és ja molt llarga, i l'obra cal estudiar-la amb atenció, en parlaré la setmana entrant. Avui faré constar que el públic aplaudí amb entusiasme l'autor i els actors, sobretot el senyor Torrents. L'obra, doncs, la nit de l'estrena fou un èxit.

MANUEL BORRELL I MAS

Notes d'un carnet

La indulgència pot arribar a un punt que es confongui amb la insensibilitat.

* * *

Desconfieu d'aquests éssers tan expansius; per regla general, com més sensitiu, menys expressiu s'és, per temor o per modestia.

* * *

Hi ha dones que els costa bon xic reconèixer altres virtuts que no siguin les seves pròpies.

* * *

L'esclavitud no està abolida: l'han disfressada amb els diversos caires de la servitud.

Santiago GARCIA PONT.

Sense anuncis de premsa, sense elogis "a priori", amb el silenci més absolut, s'ha publicat VENUS I ELS BÀRBARS; la nova novella de Lluís Capdevila.

I malgrat aquest silenci, en un sol dia s'han venut mil dos-cents exemplars de VENUS I ELS BÀRBARS.

Hem rebut l'àlbum "Barcino" del notable dibuixant P. Sabaté Jaumà.

Creiem que tindran un bon èxit.

Ben merescut, l'homenatge que es dedicà divendres passat a Carles Buhigas, el creador de la meravella més extraordinària de l'Exposició, el prodigiós malabarista dels jocs d'aigua lluminosos.

Fou un senzill àpat entre amics, que es celebrà en el recinte de Montjuïc mateix.

Però, amb tot i ésser una efusiva mostra d'admiració i cordialitat, no era prou; es mereixia molt més.

A tout seigneur, tout honneur. Aquella nit, i a glòria seva, el brollador gros havia de vessar xampany.

NO FALLA MAI

Durant la representació de "La Filla del Carmesí", la nit d'inauguració al "Teatre Novetats", un gat — l'indispensable gat de les estrenes — va travessar l'escena en el moment dramàtic més culminant i de més compromís.

En Sagarra, l'afortunat autor i "etern aprenent a dramaturg", com ell mateix es nomena, en veure des de bastidors l'intempestiu felí, tremolava d'esglai.

I després de fer-li pssss... pssss... pssss... inútilment, exclamà entre-dents:

—Al menys fós negre... però és ros, mala negada!

LA SANTA INSISTENCIA

Uns savis arqueòlegs de Londres es disposen a anar a Grècia altra vegada, per a veure si troben els braços que falten a la Venus de Milo.

Ja fa anys que s'insisteix inútilment en la recerca, però es veu que els anglesos són tossuts mateix que fossin fills d'Aragó.

Que la deixin tranquila, la senyoreta Venus. Perquè necessita els braços—que d'altra banda ens podrien desil·lusionar? Es que la volen fer ésser mecanògrafa?

Aquest gravat no necessita peu; s'ho ha fet tot el dibuixant.

Més d'un centenar de criatures, perdudes pels carrers, han estat recollides en pocs dies per la Guàrdia Urbana.

Una santa missió més d'aqueixos benemèrits funcionaris, que la ciutat els ha d'agrair.

Abans la "Caputxa Vermella" es perdia en el bosc i corria el perill del llop; ara es perd pel carrers de la gran Urbs i corre el perill de l'auto.

Que és una altra mena de llop que té molta fam de carn tendra.

Santiago Rusiñol ha pintat diverses teles al "Molí de les Pipes" d'Arbúcies.

Amb el que a Rusiñol li agrada pipar, creiem que s'hi devia trobar com el peix a l'aigua.

A Granollers s'ha celebrat una gran cursa de "patinets", organitzada per una carnsaladeria.

Ignorem els premis. Suposem, però, que devia ésser un tallet de carnsalada.

Ja ho deia el poeta:

Un tallet de carnsalada
Bé val una suada.

Conta Baudelaire que una vegada va perdre la seva ànima..... "L'ànima — afegia — és una cosa tan impalpable, tan sovint inútil i de vegades tan molesta, que no vaig experimentar pel que fa a aquesta pèrdua, gaire més emoció que si se m'hagués extraviat en un passeig, la meua tarjeta de visita".

RÈSPOSTES D'AGADES

Ll. R. C. — Anirà.

J. A. M. — Ha arribat massa tard. Tenim el número ple. I ho sentim, perquè l'article estava bé.

J. V. Ll. — Ja no ens és possible complaure'l, perquè no tenim l'original a mà. El que ens envia és molt irregular de mètrica i d'ortografia.

S. C. — No el podem complaure, car no és prou correcte.

J. N. F. — El mateix li diem.

J. V. (Portbou). — Vostè ho farà millor, però encara no ho fa prou bé.

Ll. S. F. — No ens serveix.

P. M. (Lleida). — Vostè demostra bones aptituds. El que ens envia, però, no està prou bé.

"El núm. 18 del rengle 4.è" — Vostè fa coses millors.

"Gosiol". — En vostè hi ha un veritable poeta. Però cal que treballi un xic més i que no forci el consonant.

J. M. — La censura no vol bromes amb "el clero".

J. J. C. (Mataró). — Massa tard.

R. J. O. — No pot anar.

J. G. — El mateix li diem.

E. P. Idem de idem.

J. P. — Poc interessant.

J. V. — Cal que pari atenció en les paraules que empra, que en conegui el veritable significat. Les rambles no són un suburbi.

A. Ll. (Guissona). — Segueixi treballant que potser farà coses. Adquireixi una bona gramàtica catalana.

Imp. "L'Esquella" i "La Campana". — Om, 8. — Barna.

Curado con Depurativo SEROLFORINA

Barcelona, 3 de abril de 1927

Señor Representante de los Tratamientos **SEROLFORINA**
BARCELONA

Muy señor mío: Expido el presente certificado como testimonio de mi gratitud por haber conseguido mi curación de mi erupción herpética gracias a su **DEPURATIVO SEROLFORINA**.
De usted atento S. S., **JUAN PICCIOLI**, Hospital, 36, 1.º

Depurativo Serolforina

III MEDA
LA SEROLFORINA LA CURA
ULCERAS

Anti-Reumático Serolforina

DEIIMA
SEROLFORINA LO CURA
REUMATISM

Emulsión Serolforina

TOS
LA SEROLFORINA LA CURA

Un solo frasco os demostrará los efectos curativos de nuestros Específicos

PROBADLOS Y VERÉIS LA REALIDAD

De venta: Laboratorios Serolforina, Ancha, 25

Centros de Específicos Segalá, Pujol y Cullell, La Cruz, Tarrés, Tarín, Nadal (Masó Arumí), Llofriu, Teixidó, y Farmacias

Exposició Internacional de Barcelona

Oberta fins les dues de la matinada

PALACIO NACIONAL

ENTRADA AL MATÍ, GRATIS

ENTRADA A LA TARDA, 0'50 PTES.

Es posen en venda els carnets de 25 entrades, al preu de 22,50 pessetes.

Aquests carnets serveixen per tots els dies, tallant-se una entrada els dies que sigui d'una pesseta; els dies que l'entrada al recinte sigui de dues pessetes hom tallarà dues entrades dels esmentats carnets.

Les persones que posseïxin antics carnets d'entrada al recinte de l'Exposició podran emprar els susdits carnets en la forma següent:

Els dies que el preu d'entrada al recinte de l'Exposició sigui de dues pessetes, per cada fulla podrà entrar una sola persona.

Els dies que l'entrada al recinte sigui de dues pessetes, per cada fulla podran entrar dues persones.

PALAU DE L'AGRICULTURA

Fins el dia 15 del corrent, Exposició de Veterinària en el Palau de l'Agricultura i Alimentació

NOTA: Tots els senyors mestres que desitgin visitar l'Exposició, acompanyats de llurs deixebles, els serà concedit el 50 per 100 de descompte de l'entrada.

PALAU D'ARTS DECORATIVES

Torneig Internacional d'Escacs

Tots les nits, grans partides d'Escacs per notables professors

NOTES: El públic no podrà entrar en el recinte amb cistells, farcells ni paquets voluminosos.

No es permetrà menjar en els bancs, jardins, places, escales, etc.

La consigna per a petits paquets queda establerta a les Portes de la Plaça d'Espanya, fora del recinte.

Tots els dies, excepte els divendres, des de les nou de la nit, l'entrada a l'Exposició serà d'una pesseta.

ACABA DE SORTIR

Obres completes de
IGNASI IGLESIES

Volum I

Els emigrants

La festa dels ocells

Preu: 5 ptes.

L'èxit dels èxits editorials

CERVANTES

**Don Quixot
de la Mancha**

Traducció catalana d'A. BULBENA
Pròleg de J. GIVANEL

Volums V, VI i VII de la
Col·lecció d'Obres Selectes

Els tres volums, pessetes 7,50

El llibre del dia

PERE COROMINES

Les llàgrimes de St. Llorenç

Preu: 4 ptes.

La novel·la catalana que llegirà tothom.

OBRA NOVA

ROVIRA I VIRGILI

Els polítics catalans

Preu: 5 pessetes

LIBRE NOU DE FORMIDABLE ÈXIT

**Venus
i els bàrbars**

NOVEL·LA

per Lluís Capdevila

Pessetes 3,50

NOVA OBRA DEL NOTABLE LITERAT
FRANCESC MADRID

**El conspirador
sentimental**

Preu: 4 pessetes

ACABA DE SORTIR

Les dictadures

per
FRANCESC CAMBÓ

Preu: 4 pessetes

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet, a més, 30 cèntims per a certícat. Als corresponals se'ls atorguen descomptes.

DE LA DIADA DEL LLIBRE

—He fet una conquesta més.

—El món va camí de rege-
nerar-se: encara llegeix.